

สรุปผล และการเสนอแนะ

ในเนื้อหาของบทที่ 5 ซึ่งเป็นบทสุดท้ายของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้ทำวิจัยจะทำการสรุปเนื้อหารายละเอียดของการทำวิจัย โดยจะสรุปประเด็นสำคัญของเนื้อหาออกเป็นทีละบท ตั้งแต่บทที่ 1 - บทที่ 4 และท้ายที่สุดผู้ทำวิจัยจะสรุปผลการศึกษาวิจัยกับสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ ว่า สอดคล้องกันแค่ไหน อย่างไร พร้อมทั้งผู้ทำวิจัยจะเสนอข้อเสนอนแนะต่างๆ เกี่ยวกับผลของการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผลสรุปประเด็นสำคัญของเนื้อหาในบทต่างๆ ของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

สรุปประเด็นการศึกษา

บทที่ 1 บทนำ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีเหตุผลในการศึกษาคือ เพื่อที่จะเปรียบเทียบการใช้การสื่อสารกับวิธีการหาเสียงอื่นๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า ส่วนไหนมีผลกระทบต่อผลการเลือกตั้งอย่างไร และหลังจากที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้รับเลือกตั้งเข้าไปแล้วนั้น เขาได้มีการสื่อสารกับประชาชนอีกหรือไม่ เพราะจากที่กล่าวมาในบทที่ 1 แล้วนั้น พบว่ามีปัจจัยหลายๆ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเลือกตั้งของประชาชน เช่น จากทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำทางสังคม, ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล, ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อม ทางด้านจิตวิทยา และทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง และจากทฤษฎีกระบวนการการติดต่อสื่อสาร ซึ่งผู้ทำวิจัยได้ยกตัวอย่างของผลการศึกษาวิจัยของบุคคลหลายๆ คน มาประกอบด้วย เช่น จากศูนย์วิจัย วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, พรศรี ใจชื่อ, สติศ นิยมญาติ, ณรงค์ ลินสวัสดิ์, วัชรนีวรรฒ วรรณวิทยา, พิชัย อยู่คง, วิภากรณ์ ปราโมช ณ อยู่ธยา, กนก บิณศิริวานิช, สุจิต บุญบงการ, พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, ไทรรัตน์ เตชาเสถียร, จรูญ สุภาพ, จุฑาทิพย์ สุขรังสรรค์, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และของอุทัยวรรฒ แก้วสอาด

สำหรับในส่วนที่ผู้ทำวิจัยจะศึกษานั้น ผู้ทำวิจัยใช้ทฤษฎีการสื่อสารของ Karl W. Deutsch ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องของการแสดงออกซึ่งความเรียกร้องต้องการ และการตอบสนองต่อ

การเรียกร้องต้องการอันนั้น เพื่อที่จะให้เกิดบูรณาภาพขึ้นในทางการเมือง และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษา จึงมีการแยกองค์ประกอบของการสื่อสารออกเป็น 6 ประการคือ ผู้ส่งสาร, สาร, สื่อหรือช่องทาง, ผู้รับสาร, ผลกระทบ และการป้อนกลับ ซึ่งการแยกองค์ประกอบของการสื่อสารออกไปนั้นเพื่อที่จะตอบคำถามต่างๆ คือ

1. เปรียบเทียบการใช้สื่อระหว่างสื่อสารมวลชนและสิ่งอื่นๆ กับการใช้สื่อบุคคล
2. การสื่อสารชนิดใดที่มีผลกระทบต่อ การเลือกตั้ง
3. การสื่อสารมีนัยสำคัญแค่ไหนต่อการเลือกตั้ง
4. การสื่อสารมีนัยสำคัญแค่ไหนต่อการติดตามพฤติกรรมของ ส.ส.
5. ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้สื่ออย่างไร
6. ผลจากการใช้สื่อเป็นอย่างไร
7. หลังจากได้รับเลือกตั้งแล้ว ส.ส. ยังมีการใช้การสื่อสารไปยังประชาชนหรือไม่
8. หลังจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลงแล้ว ประชาชนมีปฏิกิริยากลับไปสู่ ส.ส. หรือไม่อย่างไร

นอกจากนั้น ผู้ท้าวิจัยก็ได้ศึกษาและรวบรวมผลงานวิจัยหลายๆ เรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของการสื่อสารกับการเมืองไทยไว้ด้วย เช่นจากผลงานวิจัยของเสรี วงษ์มณฑา, พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, สมควร กวียะ, เสนต์ นนทะโชติ, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร และจากของสมบัติ จันทรวงศ์

บทที่ 2 รูปแบบและวิธีการในการหาเสียง บทนี้เป็นการศึกษาและรวบรวมเอกสารต่างๆ ทั้งที่พรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ใช้เป็นสื่อในการหาเสียงเลือกตั้ง ลักษณะสำคัญที่พบคือ

1. ช่วงของการจัดทำเอกสาร

ช่วงของการจัดทำเอกสาร จากการศึกษาพบว่า มีการจัดทำเอกสารออกมาหลายชนิด โดยสามารถแยกเป็นเอกสารที่จัดทำได้ 2 ช่วง คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นก่อนการเลือกตั้ง และเอกสารที่จัดทำขึ้นในช่วงหลังจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลงแล้ว

เอกสารที่มีการจัดทำก่อนการเลือกตั้ง เช่น แผ่นพับ, แผ่นพับขนาดเล็ก, แผ่นพับขนาดกลาง, แผ่นพับขนาดใหญ่, แผ่นปลิว, จดหมาย, การลงโฆษณาทางหน้าหนังสือพิมพ์, สติกเกอร์, หนังสือแนวนโยบายของพรรค, หนังสือสรุปผลงานและวาระสาร หรือหนังสือทั่วไปของพรรค

ส่วนเอกสารที่จัดทำขึ้นในช่วงหลังการเลือกตั้งสิ้นสุดลงแล้วคือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกในวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งเป็นปฏิทินพกขนาดเล็ก และอีกชิ้นหนึ่งก็คือบัตรอวยพรวันปีใหม่

2. ประเภทของเอกสาร

ประเภทของเอกสาร จากการศึกษาถึงเอกสารประเภทต่างๆ ที่ได้รับมาจากผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง พบว่า มีการจัดทำเอกสารออกมามากมายหลายประเภท คือ แผ่นพับ, แผ่นพับขนาดเล็ก, แผ่นพับขนาดกลาง, แผ่นพับขนาดใหญ่, แผ่นปลิว, จดหมาย, การลงโฆษณาทางหน้าหนังสือพิมพ์, สติกเกอร์, หนังสือแนวนโยบายของพรรค, หนังสือสรุปผลงาน, วาระสาร หรือหนังสือทั่วไปของพรรค, ปฏิทินพกขนาดเล็ก และบัตรอวยพรปีใหม่ ซึ่งจากเอกสารประเภทต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

- 2.1 เอกสารที่นิยมจัดทำขึ้นของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคน ทุกพรรคการเมือง คือ แผ่นพับขนาดเล็ก แผ่นพับขนาดกลาง และสติกเกอร์
- 2.2 เอกสารที่นิยมจัดทำขึ้นของผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2 คน หรือพรรคการเมือง 2 พรรค คือ แผ่นพับ
- 2.3 เอกสารที่จัดทำขึ้นเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน หรือเฉพาะพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเท่านั้น คือ แผ่นพับขนาดใหญ่, แผ่นปลิว, จดหมาย, หนังสือสรุปผลงาน, เอกสารแจกในวันขึ้นปีใหม่, ปฏิทินพกขนาดเล็ก, บัตรอวยพรวันปีใหม่, การลงโฆษณาทางหน้าหนังสือพิมพ์, หนังสือแนวนโยบายของพรรค และวาระสารหรือหนังสือทั่วไปของพรรค

3. ลักษณะเด่นของการจัดทำเอกสาร

ลักษณะเด่นของการจัดทำเอกสารพบว่า ในเรื่องของเนื้อหา นั้น เนื้อหาที่ถูกรับรู้ในการจัดทำเอกสารก็คือ เรื่องชื่อของแผ่นพับ, ชื่อพรรค, เครื่องหมายพรรค, ชื่อเขต, รูปถ่ายของสมาชิกพรรค หรือรูปถ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง, รายชื่อของสมาชิกพรรค, หมายเลข, อายุ, อาชีพ, ตำแหน่งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง, หลักในการทำงานทางการเมืองของพรรค, การเชิญชวนให้เลือกตั้งในระบบพรรค, การขอร้องให้ลงคะแนนให้พรรค, ค่ายวิญ คากลอน, วัน เวลา

ในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ก็อาจจะประกอบไปด้วยเรื่องของ ประวัติ และผลงาน, สาส์นจาก ผู้สมัครรับเลือกตั้งถึงประชาชน, กำนันและค้ำช้แจงการตั้งพรรค, แนวนโยบาย, ค้ำช้แจงการ เลือกตั้ง, สิทธิในการเลือกจำนวน ส.ส. ในเขต, ตัวอย่างการกากบาทในบัตรเลือกตั้ง, การ ขอบคุณ และหมายเลขโทรศัพท์ที่จะติดต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ซึ่งจากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สามารถสรุปลักษณะเด่น ของการจัดทำเอกสารของ พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้ดังนี้ คือ

- 3.1 เป็นการนำเสนอลักษณะเด่น ของแต่ละพรรคการเมืองคือ เรื่องของชื่อ พรรค เครื่องหมายพรรค นอกจากนี้ก็จะเป็นเรื่องของค้ำช้วิญญู ค้ำกลอน และแนวนโยบายของพรรค
- 3.2 เป็นการนำเสนอลักษณะเด่นของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนในเขตเลือกตั้ง นั้นๆ คือเรื่องของ รายชื่อ หมายเลข ประวัติ และรูปถ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

บทที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล บทนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 509 ชุด ใช้สอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการนำแบบ สอบถามทั้ง 509 ชุดมาศึกษาวิเคราะห์แล้วนั้น สามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้คือ

1. สาร

ประเด็นที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ใช้พูดปราศรัยหาเสียงมากที่สุด คือ การกล่าวถึง นโยบายและการแก้ไขปัณหา

2. สื่อหรือช่องทาง

2.1 สื่อบุคคล

- สื่อบุคคล เป็นสื่อที่ประชาชนมีโอกาสรับทราบข่าวสารการเลือกตั้งน้อยที่สุด
- สื่อบุคคล ที่มีบทบาททำให้ประชาชนรับทราบข่าวสารการเลือกตั้งมากที่สุด คือ ผู้สนับสนุน ส.ส. (หัวคะแนน)

- การได้รับการติดต่อจากกลุ่มต่างๆ
 - ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับการติดต่อจากกลุ่มผู้นำพรรค, ผู้สมัครรับเลือกตั้ง, ผู้สนับสนุน ส.ส. (หัวคะแนน) และผู้ช่วยหาเสียงอื่นๆ (นิสิต นักศึกษา กลุ่มคนที่รับจ้างหาเสียง ฯลฯ)
 - โอกาสที่ประชาชนได้รับการติดต่อจากกลุ่มต่างๆ มากที่สุดคือ การได้รับแจกเอกสาร

2.2 สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ

- สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ เป็นสื่อที่ประชาชนมีโอกาสได้รับทราบข่าวสาร การเลือกตั้งมากที่สุด
- สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ ที่ประชาชนมีโอกาสได้รับทราบข่าวการเลือกตั้งมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์

2.3 วิธีการหาเสียง

วิธีการหาเสียงที่ประชาชนรับทราบว่ามีการนิยมใช้มากที่สุดคือ การใช้หนังสือเชิญชวน ใบปลิว และแผ่นพับ

3. ผลกระทบ

3.1 สื่อบุคคล

- สื่อบุคคล เป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งน้อยที่สุด
- สื่อบุคคลที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากที่สุด คือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

3.2 สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ

- สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ เป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากที่สุด
- สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ ที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์

4. การป้อนกลับ

4.1 หน้าที่ของ ส.ส.

- หน้าที่ของ ส.ส. ที่ประชาชนรับทราบคือ การเป็นตัวแทน เป็นปากเสียง รักษาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง

4.2 วิธีปฏิบัติเมื่อ ส.ส. ไม่ได้ปฏิบัติตามที่หาเสียงไว้ หลังจากที่ได้รับเลือกตั้ง

- ประชาชนจะไม่เลือก ส.ส. ผู้หนึ่งอีกในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ถ้า ส.ส. มิได้กระทำตามที่เคยได้พูดปราศรัยหาเสียงไว้

4.3 ประโยชน์ที่ ส.ส. หรือพรรคการเมืองสร้างให้แก่ท้องถิ่น

- การสร้างประโยชน์ให้กับท้องถิ่น
 - ส.ส. หรือพรรคการเมือง สร้างประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นน้อยที่สุด
 - ประโยชน์ที่สร้างส่วนมากจะเป็นการซ่อม-สร้างถนน หรือทางเดินเท้า

4.4 การติดตามการทำงานของ ส.ส.

- ประชาชนติดตามการทำงานของ ส.ส. น้อยที่สุด และในอัตราที่น้อยที่สุดด้วย

บทที่ 4 บทสัมภาษณ์ บทนี้เป็นการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง (หาคะแนน) และผู้ช่วย ส.ส. ภายหลังจากที่ได้นำผลการวิเคราะห์ในบทที่ 3 มาสรุปประเด็นสำคัญแล้ว ผู้ท้าววิจัยจึงนำมาใช้ในการตั้งคำถามใหม่บางคำถาม เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อการวิจัย ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์สามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้คือ

1. สาร

ประเด็นที่ใช้ในการพูดหาเสียง

1.1 ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะกล่าวถึงเรื่องของท้องที่เป็นหลัก

1.2 ผู้สนับสนุน ส.ส. จะกล่าวถึงเรื่องอุดมการณ์ นโยบายของพรรค ผลงานการให้ความช่วยเหลือ โครงการที่จะจัดทำต่อไปภายหลังจากได้รับเลือกตั้ง และการกล่าวถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

2. สื่อหรือช่องทาง

2.1 การรับทราบข่าวการเลือกตั้งของประชาชน

- ผู้สมัครรับเลือกตั้งเห็นว่า สื่อบุคคลมีความสำคัญต่อการรับทราบข่าวการเลือกตั้ง
- ผู้สนับสนุน ส.ส. เห็นว่าสื่อบุคคล มีความสำคัญและมีคุณสมบัติที่ดีกว่าสื่อมวลชน และสื่ออื่นๆ ต่อการรับทราบข่าวการเลือกตั้ง

2.2 วิธีการหาเสียง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สนับสนุน ส.ส. นิยมใช้วิธีการออกไปเดินหาเสียงด้วยตนเอง โดยการไปพบบุคคลที่มีความสำคัญ ในเขตพื้นที่นั้นๆ

3. ผลกระทบ

แหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

- 3.1 ผู้สมัครรับเลือกตั้งเห็นว่า สื่อบุคคลเป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- 3.2 ผู้สนับสนุน ส.ส. เห็นว่า สื่อบุคคลมีความสำคัญและมีคุณสมบัติที่ดีกว่าสื่อมวลชน และสื่ออื่นๆ ต่อการเป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

4. การป้องกัน

4.1 ประโยชน์ที่ ส.ส. หรือพรรคการเมืองสร้างให้แก่ท้องถิ่น

การจัดสร้างสาธารณูปโภคให้แก่ท้องถิ่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะทำการจัดสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ตามแต่ที่ประชาชนจะร้องเรียน หรือร้องขอ โดยให้มีการจัดทำเป็นแผนความต้องการแจ้งให้ทราบก่อน

4.2 การติดตามการทำงานของ ส.ส. และการติดต่อกลับมาของ ส.ส. การติดตามการทำงานของ ส.ส. และการติดต่อกลับมาของ ส.ส. ประชาชนมีการติดต่อกลับมายังผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งทางตรง เช่น มาพบที่บ้าน หรือใช้การติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นต้น และการติดต่อโดยทางอ้อมคือ การติดต่อโดยผ่านผู้นำชุมชน และทางด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ติดต่อกลับไปยังประชาชนโดย การลงไปพบปะ เยี่ยมเยียน หรือไปร่วมงานต่างๆ ตามที่ได้รับเชิญมา

จากผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งจากพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 ของกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน คือ นายมารุต บุณาค จากพรรคประชาธิปัตย์ นายสุเทพ วงศ์กำแหง จากพรรคพลังธรรม และพลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา จากพรรคกิจสังคม โดยผลจากการท้าววิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 5 เขต 29 แขวง โดยได้ทำการตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 509 คน พบว่าเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตปทุมวันมากที่สุด เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-29 ปี เชื้อชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างหรือพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ระหว่าง 3,001-6,000 บาท

นอกจากนั้น ผลจากการท้าววิจัยในเรื่องนี้ยังพบต่อไปว่า ทางด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองมีการใช้สื่อทั้ง 2 ประเภทคือ ทั้งสื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ และสื่อบุคคล โดยถือว่าสื่อทั้ง 2 ประเภทมีความจำเป็นทั้ง 2 สื่อ แต่อย่างไรก็ตามสื่อบุคคลก็มีความสำคัญมากกว่าสื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ เพราะมองว่าประชาชนส่วนใหญ่ นั้น จะไม่มีเวลามากพอในการที่จะติดตามสื่อทางค่านสื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ แต่สำหรับสื่อบุคคล เป็นสื่อที่สามารถกระตุ้นความสนใจต่อประชาชนได้ง่าย และมีผลต่อประชาชนค่อนข้างชัดเจนต่อแนวโน้มในการตัดสินใจของประชาชน อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลจากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สื่อบุคคลมีความสำคัญและจำเป็นต่อการใช้สื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง แต่ในทางด้านประชาชนนั้นผลจากการใช้สื่อดังที่กล่าวมากลับปรากฏว่า สื่อบุคคลเป็นสื่อที่ประชาชนมีโอกาสได้รับทราบข่าวสารการเลือกตั้งน้อยที่สุด รวมทั้งยังเป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งน้อยที่สุดด้วย ขณะที่สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ กลับเป็นสื่อที่ประชาชนได้รับทราบข่าวสารการเลือกตั้งมากที่สุด รวมทั้งเป็นแหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากที่สุดด้วย จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า การสื่อสารหรือผลของการใช้สื่อระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับประชาชน ยังมีการใช้สื่อที่ไม่ตรงกัน คือ ขณะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งข่าวสารต่างๆ ออกไปในช่องทางหนึ่ง เพื่อกระจายข่าวสารเหล่านั้นไปสู่ประชาชน แต่ทางด้านประชาชนเองนั้น กลับเปิดรับข่าวสารจากสื่อในช่องทางอื่น ทำให้เกิดความไม่ตรงกันของการสื่อสาร ผลจึงทำให้การสื่อสารนั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ทั้งในด้านของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และทางด้านประชาชน

นอกจากความไม่ตรงกันในเรื่องของการใช้สื่อแล้ว ในเรื่องวิธีการหาเสียงก็พบอีกว่า ทางด้านประชาชนนั้นรับทราบว่าวิธีการหาเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพรรคการเมืองนิยมใช้กันมากที่สุดคือ การใช้หนังสือเชิญชวน ใบปลิว และแผ่นพับ ซึ่งแม้ว่าวิธีการหาเสียงที่กล่าวมาจะเป็นวิธีที่ประชาชนรับทราบว่า มีการใช้มากที่สุด แต่ก็ยังถือว่าวิธีการหาเสียงดังกล่าวของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองมีอยู่น้อยมาก และเมื่อหันกลับมาพิจารณาผลการสัมภาษณ์จากผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้สนับสนุน ส.ส. (ห้วคะแนน) พบว่า วิธีการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนิยมใช้กันมากที่สุดคือการออกเดินหาเสียงตามบ้าน และชุมชนต่างๆ การไปพบปะบุคคลที่มีความสำคัญในพื้นที่นั้นๆ เพื่ออาศัยเป็นตัวกลางในการประสานงานช่วยเหลือเสียงจากประชาชนในพื้นที่นั้นๆ อีกทอดหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการออกเดินหาเสียงตามบ้านและชุมชนต่างๆ การลงไปพบปะบุคคลที่มีความสำคัญในพื้นที่นั้นๆ มิใช่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะออกไปหาเสียงโดยมือเปล่า เพราะโดยทั่วๆ ไปแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีสื่อเอกสารพกติดตัว เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในเขตต่างๆ ที่ได้เข้าไปหาเสียงด้วย ซึ่งสื่อเอกสารนั้นทั้งการใช้หนังสือเชิญชวน ใบปลิว และแผ่นพับ แจกให้กับประชาชนเพื่อกันลืม หรือเพื่อเพิ่มความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และการเลือกตั้ง แต่เนื่องจากการหาเสียงโดยการเดินออกไปพบปะ เยี่ยมเยียนประชาชนตามบ้านและชุมชนนี้ จุดประสงค์หลักมิใช่อยู่ที่การแจกหนังสือเชิญชวน ใบปลิว หรือแผ่นพับ ดังนั้นวิธีการใช้สื่อเอกสารดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนกับเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นต้องมี หรือเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สนับสนุน ส.ส. (ห้วคะแนน) ในการที่จะนัดติดตัวไปด้วยทุกครั้งที่ต้องออกไปหาเสียงโดยวิธีการดังกล่าว

จากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้ จึงสามารถกล่าวได้ว่า วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กับวิธีการได้รับสื่อของประชาชนนั้น มีลักษณะที่เป็นคนละวิธี และเป็นสื่อคนละประเภทด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ผลจากการวิจัยจะพบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และประชาชน มีวิธีการใช้สื่อ และการได้รับสื่อในการหาเสียงคนละวิธีและคนละสื่อ แต่ทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประชาชนต่างก็มีความเห็นที่สอดคล้องกันคือ การสื่อสารนั้นมีนัยสำคัญต่อการเลือกตั้ง หลังจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้ว การใช้สื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง ไม่ว่าจะเป็สื่อประเภทสื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ หรือสื่อบุคคลก็ตาม ความจำเป็นของสื่อทั้ง 2 ประเภท โดยบทบาทและหน้าที่ของสื่อแล้วจะไม่สามารถยุติลงไปได้อย่างสิ้นเชิง แต่หน้าที่และบทบาทเหล่านั้นอาจจะถูกลดลงไปค่อนข้างมาก ขึ้นอยู่กับการเห็นความสำคัญของ ส.ส.

พรรคการเมือง และประชาชนที่จะใช้สื่อประเภทใดต่อไป หรือในอัตราที่มาก-น้อยอย่างไร ซึ่งผลจากการวิจัย และการสัมภาษณ์ทางด้าน ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้วนั้น มีความพยายามที่จะลงไปพบปะ เยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่เขตเลือกตั้ง ไปร่วมงานต่างๆ ที่จัดขึ้นหรือที่ได้รับเชิญ รวมทั้งการออกไปดูแลทุกข์สุขของประชาชน เช่น การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ การดูแลในเรื่อง ถนน หนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น แต่ทางด้านประชาชนกลับพบว่า ภายหลังจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลง ประชาชนไม่เคยได้รับการติดต่อจากใครเลย ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มผู้นำพรรค ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้สนับสนุน ส.ส. (หัวคะแนน) หรือแม้กระทั่งผู้ช่วยเหลืออื่นๆ (นิสิต นักศึกษา กลุ่มคนที่รับจ้างหาเสียง ฯลฯ) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว ยิ่งเสริมให้เห็นความชัดเจนมากยิ่งขึ้นของความไม่ตรงกันในการสื่อสารระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชน

จากผลการวิจัยดังที่กล่าวมา แม้ว่าจะสะท้อนให้เห็นถึงความไม่ตรงกันของการสื่อสารระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับประชาชน แต่ก็ได้ให้ความหมายว่า การสื่อสารจะไม่มีผลกระทบต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชนเลย เพราะผลการวิจัยต่อการติดตามบทบาทพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางด้านประชาชนพบว่า ประชาชนทราบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งมีหน้าที่ต่อตนเองโดยการทำหน้าที่เป็นตัวแทน เป็นปากเสียง รักษาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง เพราะประชาชนส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า หากผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือกเข้าไปทำหน้าที่เป็น ส.ส. แล้ว และพบว่ามิได้ปฏิบัติตามคำพูดที่เคยปราศรัยหาเสียงไว้แล้ว ตนเองก็จะไม่เลือก ส.ส. ผู้นั้นอีกในการเลือกตั้งครั้งต่อไป นั้นหมายความว่า แม้ว่าการสื่อสารระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชนจะมีการใช้สื่อที่ไม่ตรงกัน แต่ประชาชนก็มีการติดตามบทบาทและพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่บ้าง นอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนมีการติดตามบทบาทและพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยแสดงให้เห็นจากการรับทราบว่า ผลงานที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง ได้สร้างประโยชน์ให้กับท้องถิ่นนั้นน้อยที่สุด และการสร้างประโยชน์ต่อประชาชนก็จะให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของการซ่อม-สร้างถนน และทางเดินเท้าเป็นส่วนมาก จากผลการวิจัยทางด้านประชาชนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะกระทำตามหน้าที่และบทบาทของตนเองแล้วก็ตาม แต่ถ้าหากว่าไม่มีการสื่อสารไปสู่ประชาชน โดยเฉพาะการสื่อสาร ที่ใช้สื่อที่ตรงกันกับการเปิดรับสื่อของประชาชนแล้ว การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะถือว่า ประชาชนติดตามการทำงานของตน และติดต่อกลับมายังตนเองนั้น ไม่ว่าจะโดยวิธีมาพบที่บ้านโดยตรง ผ่านผู้นำชุมชน หรือโดยการผ่านผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง (หัวคะแนน) ก็ตามนั้น ไม่อาจถือว่าการสื่อสารเช่นนั้นสามารถบรรลุผลสำเร็จ ตามที่ตั้งใจเอาไว้ จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องหันกลับมาศึกษาการใช้สื่อ

ทุกๆ ประเภทให้ตรงกับความต้องการ และตรงกับสิ่งที่ประชาชนเปิดรับอยู่ เพื่อให้ผลจากการใช้
สื่อนี้มาประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์หรือตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิจัยเมื่อนำไปตรวจสอบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ประการคือ

1. การสื่อสารของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ประชาชนได้รับนั้นไม่มีนัยสำคัญต่อการเลือกตั้ง
ของประชาชน และ
2. หลังจากการได้รับเลือกตั้งไปแล้ว ส.ส. ไม่ได้มีการสื่อสารถึงประชาชนอีก จึง
ทำให้ประชาชนไม่ได้รับรู้ว่า ส.ส. ทำอะไร และมีผลให้ประชาชนไม่ได้สนใจที่จะติดตามบทบาท
และพฤติกรรมของ ส.ส. อีกทั้งส่งผลกลับให้การสื่อสารของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในส่วนของการหา
เสียง ไม่มีนัยสำคัญต่อผลการเลือกตั้ง

จากสมมติฐานดังกล่าวข้างต้น พบว่า

สมมติฐานประการที่ 1 ผลจากการทาวิจัยมีทั้งส่วนที่สนับสนุน และส่วนที่คัดค้านกับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผลการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานประการที่ 1 คือการสื่อสารของผู้สมัคร
รับเลือกตั้งที่ประชาชนได้รับนั้นไม่มีนัยสำคัญต่อการเลือกตั้งของประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องของ
สื่อบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง หรือการเป็น แหล่งข่าวที่ทำให้
ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งก็ตาม นอกจากนี้ยังรวมตลอดถึงวิธีการหาเสียงในการเลือก
ตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองด้วย ส่วนผลการวิจัยที่ค้านสมมติฐานก็คือ การสื่อ
สารของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ประชาชนได้รับนั้นไม่มีนัยสำคัญต่อการเลือกตั้งของประชาชนในด้านของ
สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรับทราบข่าวสารการเลือกตั้ง และรวมทั้งเป็น
แหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งด้วย

สมมติฐานประการที่ 2 ผลจากการทาวิจัยมีทั้งส่วนที่สนับสนุน และส่วนที่คัดค้านกับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผลการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานประการที่ 2 คือ หลังจากการได้รับ
เลือกตั้งไปแล้ว ส.ส. ไม่ได้มีการสื่อสารถึงประชาชนอีก มิใช่เฉพาะตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียง
อย่างเดียวเท่านั้น แต่รวมตลอดถึงกลุ่มผู้นำพรรค กลุ่มผู้สนับสนุน ส.ส. (หัวหน้าแผน) และกลุ่ม
ผู้ช่วยหาเสียงอื่นๆ (นิสิต นักศึกษา กลุ่มคนที่รับจ้างหาเสียง เป็นต้น) ด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า

สื่อบุคคลทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวมานั้น ภายหลังจากที่การเลือกตั้งได้สิ้นสุดลงแล้ว ก็ไม่ได้มีการสื่อสารถึงประชาชนอีก นอกจากนั้นผลจากการวิจัยอีกส่วนหนึ่งที่สนับสนุนสมมติฐานในประการที่ 2 ด้วยเช่นกัน ก็คือ หลังจากการได้รับเลือกตั้งไปแล้ว ประชาชนไม่ได้สนใจที่จะติดตาม บทบาทและพฤติกรรมของ ส.ส. แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยที่คัดค้านกับสมมติฐานประการนี้ก็คือ ประชาชนยังคงรับรู้ว่ามีหน้าที่อะไร ได้ทำประโยชน์อะไรให้กับท้องถิ่นบ้าง รวมทั้งวิธีที่จะปฏิบัติต่อ ส.ส. ด้วย ถ้าหากว่า ส.ส. ที่ตนเองเลือกเข้าไปแล้ว ไม่ได้ปฏิบัติตามที่หาเสียง

ดังนั้นจึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า การสื่อสารนี้มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทั้ง 2 ประการคือ ทั้งที่มีนัยสำคัญต่อผลการเลือกตั้ง และไม่มีนัยสำคัญต่อผลการเลือกตั้งด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า การสื่อสารระหว่าง ส.ส. และประชาชน มีลักษณะที่มีการสื่อสารกันคนละช่องทาง คือ ประชาชนจะเปิดรับสื่อสารทางด้านสื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ มากกว่าสื่อบุคคล ขณะที่ทางด้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ช่วย ส.ส. และผู้สนับสนุน ส.ส. ให้ความสำคัญกับสื่อบุคคลมากกว่าสื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ ดังนั้นเพื่อที่จะให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรที่จะมีการใช้สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับการเปิดรับสื่อของประชาชน
2. การที่ประชาชนไม่สนใจติดตามบทบาทการทำงานของ ส.ส. นั้น อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุของการที่จะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ กับการประกอบอาชีพของตน รวมทั้งการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่มีเวลาและโอกาสที่จะไปติดตามหอบปะเยียมเยียนประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ดังนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรจะใช้เวลากับการที่จะออกไปหอบปะเยียมเยียนประชาชนให้มากขึ้น ในบริเวณที่กว้างขวางและทั่วถึงทุกพื้นที่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรที่จะเพิ่มการใช้สื่อที่ประชาชนสามารถมีโอกาสเห็นและรับรู้ข่าวสารการทำงานของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างกว้างขวาง คือสื่อทางด้านสื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ โดยเฉพาะในช่วงหลังการเลือกตั้ง

ข้อบกพร่องในการทาวิจัย

1. ในการทาวิจัยเรื่องนี้ ทางด้านประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนเพียง 509 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่นับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งทั้งหมด และในการสุ่มตัวอย่างประชาชน ก็เป็นการสุ่มตัวอย่างที่พยายามจะให้มีการกระจายและมีความเป็นตัวแทนของประชาชนทุกกลุ่มที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เลือกตั้งเขตที่ 2 แต่อย่างไรก็ตาม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามก็ไม่ใช้ความคิดเห็น หรือคำตอบของประชาชนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตเลือกตั้งนี้

2. จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ช่วย ส.ส. และผู้สนับสนุน ส.ส. นั้น ได้รับทั้งความร่วมมือและความสะดวกอย่างยิ่ง แต่บางครั้งก็มีข้อจำกัดบางประการ ในเรื่องของเวลาที่ทำให้ผู้ทาวิจัยสามารถที่จะเก็บข้อมูลได้เพียงบางส่วนเท่านั้น จึงอาจจะทำให้ผลงานวิจัยไม่สมบูรณ์ที่สุด

3. ในส่วนของผู้ทาวิจัยเองนั้น ผู้ทาวิจัยพยายามอย่างยิ่งที่จะทำการวิจัยให้รอบครอบ รัดกุม และมีความสมบูรณ์มากที่สุด แต่เนื่องจากว่างานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเพียงเฉพาะผู้ทาวิจัยเท่านั้น ดังนั้นความคิดเห็นต่างๆ จึงเป็นการมองภาพของบุคคลเพียงคนเดียว ซึ่งอาจจะทำให้การศึกษานั้นไม่ครอบคลุมในภาพกว้างได้ รวมทั้งไม่สามารถที่จะครอบคลุมความคิดเห็นเรื่องต่างๆ ที่ควรจะเกี่ยวข้องได้ทั้งหมด

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ทาวิจัยเชื่อว่า ผลของการวิจัย ข้อเสนอแนะและข้อบกพร่องต่างๆ เหล่านี้ คงจะเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องอื่นๆ ที่คล้ายคลึง หรือใกล้เคียงได้ในโอกาสต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย